

Oktatáspolitikai a Délvidéken

– A magyar iskolarendszer leépítése és felszámolása
az impériumváltás első szakaszában (1918–1929)

Dévavári Zoltán, VERITAS Történetsutató
Intézet

Előadásom célja

- rekonstruálni az impériumváltáskori intézményrendszert;
- bemutatni a magyar iskolák felszámolásának jogi- és kronológiai hátterét;
- feltárni és értelmezni a magyar oktatással kapcsolatos szerb megfontolásokat.

I. Terület, etnikai arányok, társadalmi struktúra

- 1920. június 4-én az SZHSZ Királysághoz **20551** km² került, 1.509.295 lakossal, melynek **30.30%-a** volt magyar (az 1921-es jugoszláv összeírás szerint az országban **467.658** magyar élt).
- Vas és Zala vármegyéhez tartozó Murántúl (Prekmurje) 940 km² – 91436 lakos 22,3%-a magyar (**20346** fő), 73,1% vend, Muraköz 795 km² – 93837 lakos, 91,1%-a horvát.
- Baranya vármegye déli területe a Duna és a Dráva közti vidék – a baranyai háromszög 1213 km² – 50,797 fő. 19,6%-a magyar (**20143** fő), 27,5%-a német, 19,6%-a horvát, 11,9%-a szerb.
- Bánát/Bánság nyugati fele 9344 km² – 572.771 lakos. 43,9% szerb, 54,3% német, magyar, román – **109 343** magyar.
- Bácska 8669 km², 697101 lakos, 41,8% magyar (**291 433** fő), 23,2% német, szerbek és horvátok: 27,5%.
- 1918–1924 között **44.903** személy menekült, optált, illetve utasítottak ki Magyarországra.

Mezőgazdaság: lakosság **71,2%**

Mezőgazdasági ipar, kisipar, ipar:
lakosság **15%**

Közalkalmazottak, szabad-
foglalkoztatottak száma: **2,8%**

II. Eltérő iskolarendszerek

- Kiterjedt és sokféle iskolatípus. A Monarchiában **négytípusú elemi és középfokú** oktatási iskola létezett: az állami, a községi, a felekezeti és a magániskolák.
- Ezzel ellentétben az 1904-es szerb **elemi iskolákról szóló törvény** két iskolatípust ismert: az államit és a magániskolát, az 1912-es szerb **középiskolai törvény** pedig három iskolatípust különböztetett meg: a gimnáziumot, a reálgimnáziumot és a reáliskolát.

Magyar elemi iskolák (tagozatok) számának alakulása 1918 és 1929 között

Magyar elemi	iskolák 1918-ban
Állami	266 / 790 tanító
Községi	67 / 252 tanító
Római-katolikus	224 / 639 tanító
Református	26 / 57 tanító
Lutheránus	25 / 44 tanító
Zsidó	28 / 39 tanító
Magán	9 / 11 tanító

1918	1921/1922	1929
845	141	103 elemi iskolában 531 magyar tagozat
??? tanuló 1832 tanító	54.420 tanuló, 803 tanító	28.590 tanuló 530 tanító (ebből 495 magyar)

Szerb elemi iskolák számának az alakulása: **1918: 179 iskola → 1930: 2931.**
 Vagyis: a magyar elemi iskolák száma 12 év alatt **a nyolcadára csökkent**, a szerb intézmények száma a **hússzorosára nőtt.**

Magyar középiskolák (tagozatok) számának alakulása 1918 és 1929 között

1918	1921/1922	1929
4 állami és községi gimnázium 1 egyházi gimnázium	5 gimnázium (Becskerek, Újvidék, Zenta, Zombor, Szabadka), 39 magyar tagozat, 2040 diák, 53 tanár	3 gimnázium (Szabadka, Zenta, Becskerek), 24 tagozat, 725 diák
3 kereskedelmi iskola	3 kereskedelmi (Szabadka, Zombor, Becskerek), 540 diák, 12 tanár	-
1 állami reáliskola	11 reál, 43 tagozat, 1863 diák, 51 tanár	5 reál, 18 tagozat, 725 diák
		3 magán, 8 tagozat, 312 diák
Összesen: 69 intézmény	Összesen: 19 intézmény, 4443 diák, 116 tanár	Összesen: 11 intézmény, 1762 diák

III. A magyar oktatási rendszer felszámolásának jogtechnikája

- A Szerb–Horvát–Szlovén Királyság **1919. december 5-én** deklarálta, hogy fenntartások nélkül elfogadja az SZHSZ Királyság és a Szövetséges Főhatalmak között kötött kisebbségvédelmi szerződést. Annak 9. cikkelye az 1913. január 1-je után szerzett területekre (albánokra és macedónokra tehát nem) terjedt ki.
- Ennek értelmében a délszláv államot arra kötelezték, hogy **biztosítsa a kisebbségek anyanyelvi oktatását**, valamint előírta, hogy az oktatási, vallási célokra azok részarányosan részesüljenek az állami költségvetésből.

- A Nemzeti Igazgatóság 1918. november 26-i határozata értelmében az oktatás továbbra is a kisebbségek anyanyelvén folyhatott,
- azonban az 1918. december 9-én keltezett rendelet a BBB területén elrendelte a magyar tanítási nyelv megszüntetését azokban az intézményekben, ahol a magyar anyanyelvű diákok kisebbségben voltak.
- 1919 januárja: hűségeskü megkövetelése → elbocsátási hullám
- 1919 közepe: a magyar középfokú oktatás likvidálásának tervezete „*a magyaroknak a Bácskában és a Bánátban egy-egy középiskolát hagyunk meg, azzal, hogy a Bácskában esetleg kettőt, ha Baja is a mi királyságunkhoz kerül.*”

- 1919. június 6. – rendelet az 1904-es szerb elemi iskolatörvény fokozatos kiterjesztéséről a Vajdaság területére.
- 1920. január 10. – az összes nem szlávnyelvű reáliskola bezárása, ahol van ilyen szerb intézmény → 1920. október 1. – az összes nem szláv reáliskola végleges bezárása.
- 1920. június 13. – a szerb elemi iskolatörvényt jogrendbe iktatták.
- Ezzel párhuzamosan az újvidéki Oktatási Hivatal tervet dolgozott ki a középiskolák számára is. Ennek értelmében ettől kezdve minden iskolában az államnyelv lett az egyetlen használható és hivatalos nyelv, s Vajdaság-szerte felszámolták a magyar szakiskolák többségét.

1920 júniusa: Svetozar Pribičević oktatási és művelődési miniszter az elmagyarosítás megállítása és a visszaszlávosításra hivatkozva bevezette az ún. névelemzési (korabeli szóval: névvegy-elemzési) rendeletet.

Ennek értelmében minden gyermeket a szülők és a nagyszülők neve alapján kellett iskolába íratni, akkor is, ha a gyerek nem beszélte az államnyelvet.

A rendelet a magyar anyanyelvű tanulók kétharmadát tiltotta ki az iskolákból, mert ettől kezdve a vezetéknev lett az irányadó a hovatartozás megállapításánál. Mindez anomáliákat és önkényes értelmezéseket szült.

Pl. : Papp Árpád a hatóságok szerint román eredetű név.

1923. szeptember 1.	HIRLAP	5. oldal.
HIREK		
Szerbica, aug. 31.		
<p>Az élet derülje olyan kincs, amelynek elvesztését semmiféle külső dolog nem kárpótol. Aki a közpályára lép, elsősorban derűs nyugalommal teszi karrierje kockáira. Mégis milyen kevés ember van, a procul negotia folytatott békés szemlélődés és idegnyugtató foglalatosság és milyen tömegesen fordulnak a közpályára, amelynek ingoványos talaját kék tornyokkal és kies ligetekkel ékesíti a dőlőbusz mezeire. A magyar kultúrminiszter panaszkodik, hogy elvesztette életé derüljét hasonló közéleti pályáján. De azért göröcsben belokoszkodik a hatalom székeinek karfájába, valahányszor kiakarj emelni belőle. Minden országban minden miniszter valahogy így van vele: abba még beletrólik, hogy elvesztette életé derüljét, de, hogy a miniszteri tárcát is elveszítse, az ellen körömszakadtig védekezik. Hiába, a gyakorlati eszek szerint az élet derülje hig absztrakció, míg a báronszysek olyan' kézzelfogható érték, amelyért szűkség esetén érdemes feláldozni magának a népnek életé derüljét is.</p>	<p>Hajtsza a magyar elemiiskolák ellen Az alsóbb hatóságok részről információk a közoktatásiügyi minisztériumot</p>	<p>— Nem szűr tanerők vizsgálja. Normálisra jelölték: A nem szűr iskolákban tanerők és a polgári iskolák tanerők vizsgálja megtervezve lesz a következő sorrendben: A gimnáziumi tanerők iskolai vizsgálja szeptember 7-én reggel 8 órakor, az alábbi 8-9-11 és 12-én, gyakorlati vizsgálja 14-15 és 17-18 és 19-én lesz. Polgári iskolai tanerők iskolai vizsgálja 18-án, a szűrt 19-20 23-ig és a gyakorlati vizsgálja 24-26-ig és 28-án tartják meg.</p>
<p>Becsületablansnak minősítik a hatalmon lévő politikusok, ha az ellenpart érkeke panamavádat hegyez ki ellenük. Méltósággyezetük felháborodik azon, hogy egyéni becsületük milyen könnyű prédája a hatalmi gyűlölködésnek. Méltatlankodásukban elfelejtik, vagy csak úgy tesznek, mintha elfelejtették volna, hogy őt milyen eszöközökkel törtétek előre, amikor a verejtékes harcok munkáldított szociális méltosága</p>	<p>A vajdasági magyarságot ért tanügyi sérelmek sorozatát most az iskolai hatóságok assal teszik meg, hogy sorra megszüntetik a részben magyarok községeiben a magyar elemi iskolákat. A közoktatásiügyi kormányzat nem elég szik meg assal, hogy a közpályára oktatást lehetetlenne teszi a magyar tanuló ifjúság számára, hanem a magyarságra néve intézkedésekkel a magyar elemi oktatást is igyekszik megfojtani.</p> <p>Az ártalmas közoktatásiügyi rendelkezések sorából kiíróan emelkedik ki a erszaki-kstruiri magyar elemiiskola megszüntetése ügye. Ez a tiszamenti nagyközség, amelynek háromezerötötizás lakosából ötötiz magyar, a háboru alatt négy szerb és egy magyar iskolát tartott fenn. Most a tanügyi hatóságok a magyar iskolát meg akarják szüntetni azon a címen, hogy nincs elegendő jelentkező.</p> <p>Ez az eset annál szembeötlőbb, mert hisz a háboru előtt az akkori magyar hatóságok nem gördítették semmi akadályt a szlávnyelvű iskolák fentartása elé, most pedig a jogfosztás jegyében az egyetlen magyar iskolát is beakarják szüntetni.</p> <p>Ugyanez az eset áll fenn Gyála községében is. A háboru előtt ennek a községnek négy szláv és egy magyar iskolája volt és most ezt a magyar iskolát megszüntették.</p> <p>A marionosi zárdá ügye Marionosi nagyközségben a zárdai elölde, amikor a verejtékes harcok munkáldított szociális méltosága</p>	<p>A marionosi zárdá tanerőt meg egy sérelem érte, amelyet azonban a kultúrminisztérium méltányos intézkedése kiküszöbölt.</p> <p>A szombori iskolások, ugyanis ugyanis egy határozott, hogy az egyházi tanerők csak fele annyi fát kapnak, mint a világiak.</p> <p>Ezt a határozatot azonban a közoktatásiügyi minisztérium megsemmisítette és elrendelte, hogy az egyházi tanerők is megkapják ugyanazt a fát, mint a világiak.</p> <p>Egyéni hátrány zárdát szintén hasonló sérelem ért, amelyet szintén a közoktatásiügyi minisztériumnak kell helyrehozni, mert a vajdasági magyar tanerők régóta tudják, hogy Beogradban sokkal liberálisabban kezelik sérelmeiket, mint a vidéki alsóbbrendű tanügyi hatóságoknál.</p> <p>és a legtöbb iskolai sérelmet nem a közoktatásiügyi minisztérium, hanem a kisebb, önkényeskedő közoktatásiügyi szervek számára kell írni. Köztudomásu az is, hogy a közoktatásiügyi kormányzat ezek az alacsonyabb iskolai hatóságok helytelenül információk és a kormány az ő sokszor elferdített szakvéleményük alapján intézkedik.</p>
		<p>— Dr. Pollák Lajos megkapta az orvos kamara saavazólapot. A most alakuló orvosi kamara tagjai köé — mint megírtuk — a novisadi egészségügyi főnökség négy szubotcai orvost nem vett föl. A kibgyott orvostok, köztük dr. Pollák Lajos is, nem kaptak saavazólapot a kamara veszedőségeket megválasztására. A közegészségügyi minisztérium utólag megküldötte dr. Pollák Lajos számára is a saavazólapot és így dr. Pollák is részt vehet a kamara közgyűlésén.</p> <p>— Szűlők értékelete a magyar iskolák ügyében. A gimnáziumi magyar osztályok ügyében érdekeltek szűlők pénteken délután 3 órára egybehirott értekezletet nem a Lloyd helyiségében, hanem a szűd hitközség tanácsstermében tartják meg.</p> <p>— Bóvid haj, hosszú és, a rövidre nyírt női haj problémája ma dőlőközben foglalkoztatja a világaj-tól, mint a Ruhr kérdés vagy hasonló mellékes kérdések. Valóságos dicőárakat köcsölnek a külföldi lapok arról, milyen higiénikus, milyen kényelmes és takarékos a rövid lőhi frizura, akármilyen kurtajurcsa is az a hajdőlő. Most a szűd l.</p>

○ Az 1920. augusztus 27. – az összes elemi iskolát államosították, ezzel párhuzamosan maximálták a kisebbségi osztályok számát, s elrendelték a földrajz és a történelem kizárólagosan államnyelven történő oktatását

○ 1921. július 14. – az iskolákban elrendelték az összevont magyar párhuzamos tagozatok felszámolását, illetve megtiltották a zsidóknak az oda való járást.

○ 1923 márciusa: az OM csak Zentán, Nagybecskerekén és Szabadkán engedélyezte a magyar közép fokú intézmények további működését.

Polstarna plačena u gotovom

Ára egy és fél dinár

HIRIAPI

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

III. évfolyam

Szobotica, PÉNTEK 1923. augusztus 3

176. szám

Megjelenik naponta déltől. Előfizetés negyedévre 120 dinár. Szerkesztőség telefonja 6-08

Főszerkesztő: Dr. HAVAS EMIL

Szerkesztőség: Skopje Vistarska 5. Kiadói hivatal: Stroumajerova-utca 2. Kiadói hivatali telefonja 6-09

Magyar iskolák!

Nemzetiégi sérelmeink kiüli a legtöbb az, amely gyermekeink iskolatartása ele gúrdt súlyos akadályokat és tanulmányi kikapcsolást nagy érdeket veti a napi politika kockájára. Örök emlékeztetés marad nekünk a hírhedt pribécsvecsi iskolarendelet, mint kiáltó jele annak az elvakultságnak, amely a mulatok oklul nem akáro, rövidlátó politika a kisebbségek legelimb kultúrája jogain végigköl.

Még szokot az óstóvör lehetőségeket is, amelyeket az iskolarendelet megfogott, teljesen szeszbb szigorították a mester szellemétől áthatott végrehajtókészegégyafurt praktiki. Ezernyi tanuló vesztett el éveket tanulmányi idejéből és ezer meg ezer diák van idegromboló a nagyrészt meddő erőfeszítésre kárhoztatva, hogy kiélegető előmenetel érhesen el. Sőtén-szában eliküldt az az egydű helyes elv, hogy a tanulóknak — az államnyelv elajátításával párhuzamosan — azon a nyelven kell tanulmányokat folytatniok, amelyen az előirt ismeretanyag számukra érthetően közölhető. Gyűrtó gondok között tépelődik egy sereg szülő gyermekei jövőjén, amelyen bizonyára mely nyomokat fognak szántani ezek az iskolási konvulziók.

A magyar kisebbséget az iskolágy közlebből érdekli, mint bármely más politikai probléma. Nem akarjuk lekicsinyelni a küszögi választásoknak és vele kapcsolatosan a választói névjegyzékek kiigazításának fontosságát, de meg kell alapítanunk, hogy a Vajdaság magyar népének érdeklődése sokkal inkább kötik le az olyan konkrétumok, mint például a tanulmányi szabadság biztosítása. Tízhatóni vagyunk azokkal a nehézségekkel, amelyek a Magyar Párt működését bátraltatják és tudva-tudjuk, hogy a parlament képviselői hiányából származó politikai súlytalanság a megindítandó akciók kerekítője. És mégsem haladhatunk el szó nélkül amellett a fatalista befőtördes mellett, amelyet a Magyar Párt vezetősége az «neményekkel szemben tanúsítani látszik.

A németpárti képviselők diszkrétremelő szövetségével küzdenek a nemzetiégi iskolákért. Amikor a közepekpolitai ügyvezetési megvitása folyamán a kisebbségek érdekében előterjesztett javaslatot elutasították, a német képviselők kijelentették, hogy a magyarok bele a többség merve elárkózásba és ha kell, társadalmi úton, a Magyar Párttal karöltve fognak mozgalmat indítani a nemzetiégi

iskolákért. Ezt a pszichológiai pillanatot kellett volna a magyarág vezetőinek kiaknázniok.

Azt hisszük, nem esünk a könynyelmű vádakodás hibájába, ha följegyezzük, hogy a magyar kisebbség megválasztott vezetői ennek az alkalomnak elszántsátok, hogy a nagy mulasztást követtek el. A nemetség szószólóinak felhívásában menő nyilatkozata visszhang nélkül mulott el. Az illetékes ügyvezető nem tartották sürgősen, hogy a felkínált kooperáció módjait megvitassák, a magyarág iskolágyi panaszeit feltárják és az orvoslásra feld a nemetség által kijelölt úton elinduljanak.

Azóta a nemetség képviselőinek nem csüggedő elhatározottsága miniszteri ígéretet vívott ki a kisebbségi iskolák kérdésének méltányos

rendezésére. A magyarág vezetőinek körében szellő se rezzen.

Csak a rosezakarat irhatja a vezetőik rovására, hogy nemcsak körvalakban kibontakozó szándékaik beletűköznek az akaratukon kívüli eső körülmények sziklájába. De a jákakat nem kötelehet annak elv hallgatására, hogy a szentai nagygűlés választottai ezuffal kísérletet sem tettek a tömeggyel letehető lefedezett vagy megvalósítására, ami tápot ad annak a veszedelmes feltévesnek, mintha az egész magyar kisebbség érzéketlen volna iskolához való joga iránt. A magyarág éppen úgy, mint a nemetség, igenis követeli a nemzetiégi iskolákat és a Magyar Pártnak nem szabad az eddigi iskolai állapothoz igazolásra alkalmas hallgatási állapontjára helykednie.

Anglia pesszimizistakusan ítéli meg a francia-belga választ

A jegyzékek szövege ismeretlen — Ellentétek

Francia és belga választ

A régen várt francia-belga jegyzékek megérkezett az angol külügyi hivatalhoz. Tartalmáról természetesen nem adnak közlést a sajtó számára, hiszen úgy Baldwin, mint Poincaré köteleztek magukat a tárgyalás befejeztig tartó legnagyobb diszkrecióra. Két dolgot azonban kétségtelenül meg lehet állapítani. Az egyik az, hogy az angol kormányának a két választásjegyzék felől táplált véleménye egyáltalában nem kedvező. A másik pedig az, hogy a belga jegyzék és a francia választásjegyzék között lényeges ellentétek mutatkoznak.

A tavaszi francia-belga tárgyalások alkalmával úgy ítélték, hogy Belgium nem ért teljesen egyet Franciaországgal a jövőtől kezdve megoldása tekintetében. Az első brüsszeli konferencia után a Jaspárnak tulajdonított nyilatkozatokkal szemben a német és a francia követelés indokaira, de enélkül is kétségkívül, hogy az Angliával szemben fekvő, vele közvetlen kereskedelmi kapcsolatban álló belga kikötők számára valószínűleg a német és a francia követelés nem foghatják el azt az álláspontot, amelyet Poincaré minden erővel erővel keresett akar vinni.

Egy londoni hír szerint ottani beavatott és vezető állásban levő angol politikus a következőket mondotta a két választás tartalmáról: «Franciaország és Belgium a vezetői elvekből meggyőződés egy mással, választásban azonban több olyan eltérés van, amely a végrehajtás gyakorlati formájára vonatkozik. Mindkét állam annak a re-

ménynek ad kifejezést, hogy Németország felhagy a passzív rezisztenciával. Angliában egyébiránt úgy nézik a helyzetet, hogy a két állam a tárgyalások elhúzására törekedik, azonban megkötik az angol kormány kezé, mely a tárgyalások végéig nem tud érintkezésbe lépni a német kormánnyal és nem állapíthatja meg a birodalom fűtőlépességit.

Egyeszen plauzibilisnek látszik az, hogy Belgium, amelyet tudvalevőleg Franciaországához katonai alliansz köt, nem helyezkedhetik nyitlan szembe a francia politikával, ennél fogva a már megkezdett Ruhrvidéki megszállás tekintetében nem tehet engedményeket. Más kérdés a Németországgal által teljesítendő fizetések szabályozásának kérdése.

Ezen a ponton Belgium fentartja magának a szabad kezét s úgy látzik, hogy ezen a ponton el is szabadagyal. Angliában a legnagyobb figyelemmel vizsgálják a két választásjegyzéket, sőt Curzon tegnap délután egykésután fogadta az olasz, a belga, a német és a francia követet. Egyes brit politiki körök úgy vélik — jelenti a Times, — hogy a választók a szövetségessé kormánnyal szemben további eszmecsereiről fognak vezetni. Az angol kormány azonban a diplomáciai eljárásának hagyományos lassúságát a középnapra helyet tekintetében ajánlatos és vezértalms dolognak tartja.

Nagy fejtörést okoz az egész világajóban az, hogy mi lesz Olaszország álláspontja. Curzonnál della Torretta olasz nagykövet hosszas megbeszélést folytatott, amelynek nyomán londoni jelentések szerint kiderült, hogy fővárosában az olasz álláspont mindenben fedi az angol álláspontot. A Daily Mail olasz tudósítója szerint Mussolini csak arra mutat rá, hogy a szövetségessé köztit adóságot problémáját a jövőteli kérdés általános rendezésével kapcsolatban kell elintézni. Mussolini felfogása szerint Németországnak mindart az összeget, azonban csakis azt az összeget — kell megfizetnie, amelyre a pártatlan —szakértők — szerint kötelezni lehet.

Poincaré egyeduralmat akar London, augusztus 2. A Times írja: Poincaré előtt az a céllebeg, hogy évek hosszú sorára gazdasági egyeduralmat biztosítson Franciaország számára egész Európában. Franciaország elszántan halad a maga útján és arra számít, hogy Anglia egészen a végtelenségig passzív marad és beletörődik a megváltoztathatatlanba.

Anglia választása

Berlin, aug. 2. A Daily Telegraph az angol jegyzékre adott francia-belga választást azt írja, hogy az angol kormányának határozása kell tovább folytasson a tárgyalásokat a szövetségessé vagy együttes választásról Németországgal. Az angol kormány határozni fog a javaslatok nyilvánosságra hozataláról, melyeket a világközönségében Anglia a tárgyalások folyamán megfogalmazott.

Londoni jelentés szerint a General Electrica Közgűltetés Birt igazgató kijelentette, hogy a márka összeomlása következtében India, Kína, Argentína, Ausztrália és Brazília nyersanyagok kárába legnagyobb részeit elvesztette.

Nincs kilátás a közös akcióra

London, aug. 2. A tegnapi minisztertanács folytatja a jövőteli kérdésben megindított angol akció megvitatását. A Reuter-ügynökség jelentése szerint

nincs kilátás arra, hogy a szövetségessé együttes választás kiderüljön Németországnak.

Ha Anglia külön küld választ, szabad kezét hagy Franciaországnak az angol politikára való csatlakozására. A Reuter későbbi jelentése szerint a tegnapi minisztertanács nem hozott végleges döntést a francia-belga választ ügyében. Valószínűnek tartják, hogy a kormány mai minisztertanácsán dönt arról, hogy folytasson a tárgyalásokat Franciaországgal. Különválasz esetén Olaszország valószínűleg csatlakozik az angol állásponthoz.

IV. Az új oktatási törvény

- Kidolgozása 1925-ben kezdődött meg.
- Az első változatok a magyar oktatás teljes (beleértve az elemi iskolákat is) felszámolását látták elő.
- Végül az első négy osztály egyedi kérelmek beadása után, miniszteri engedéllyel elvileg a nemzetiségi nyelveken is megnyitható volt. (A valóságban nem.)
- A kisebbségekre vonatkozó részt 1925. június 25-én rendeletileg bevezették.
- A törvényt végül 1929. decemberében vezették be.
- Új elem: nyolcosztályos elemi.

Pribicsevics rémtörvénye

Az elemi iskolákról szóló törvény megszünteti a magyar iskolákat

Néhány nappal ezelőtt beogradi jelentés alapján rövid hirt közöltünk arról, hogy Pribicsevics Szvetozár elkészítette az elemi iskolai oktatásról szóló törvényjavaslatát, amely teljesen megsemmisíti a nemzeti kisebbségi nyelven való oktatást. A magyar iskolákat már régen kivégezte Pribicsevics Szvetozár, de annyi engedményt mégis tett a kisebbségeknek, hogy az állami elemi iskolákban párhuzamos magyar osztályokat is engedélyezett. Igaz ugyan, tak ezen magyar osztályok tanírt, de hát ezt Pribicsevics nem vette olyan szigorúan, valamint azt sem, hogy az ilyen tanítók keze alól kikerült ifjúság a legtöbb esetben még az egyszerűet sem tudta.

Az új törvénytervezet azonban teljesen megszünteti az állami iskolákban eddig fennálló párhuzamos magyar iskolákat. A tervezet szerint ugyanis az elemi iskolai tanítás nyolc évig tartana. A kisebbségekről a törvény 35. szakasza így intézkedik:

„Az oktatás minden elemi iskolában az állami nyelven folyik.

Azokon a vidékeken, ahol jelentős számban élnek más fajú és nyelvű állampolgáraink, a hivatalos nyelven való oktatás mellett ugyanabban az állami iskolában, kérelmükre a közoktatási miniszter meg fogja engedni az anyanyelvükön történő elemi oktatást az első négy évben, kivéve a nemzeti tárgyak csoportjának oktatását, amely az állam nyelvén fog folyni (állami nyelv, földrajz és történelem.)”

Ez a néhány sor rávall Pribicsevicsre, így kivégezni a kisebbségi oktatást csak Pribicsevics tudta.

A kisebbségi iskolák megfojtása azonban nemcsak a törvénybe foglalt békeszerződéssel ellenkezik, hanem ellenkezik az alkotmánnyal is. Ez a törvénytervezet az alkotmány nyílt megsértése.

Pribicsevics ezzel a törvényjavaslat-tal a torkunkra tette a kést, bizunk azonban abban, hogy le is veszi onnan, mert Pribicsevics hatalmának napjai megvannak számlálva, a közeledő szerb-horvát kiegyezés el fogja seperi Pribicsevicsét törvénytervezé-tével együtt.

V. A magyar felsőoktatás helyzete

- 1919: a szabadkai magyar Tanítóképző felszámolása.
- 1926. július 13. – a Belügyminisztérium a magyaroknak megtiltotta az engedély nélküli külföldi felsőfokú tanulást.
- Magyarországi egyetemi tanulmányokra kiadott engedélyek száma a BM nyilvántartása szerint:

1927: 11, 1928: 27, 1929: 29, 1930: 19, 1931: 1.

- Elutasított kérelmek a BM nyilvántartása szerint:

1927: 12, 1928: 19, 1930: 7, 1931: 1.

Magyarok a délszláv egyetemeken 1924 – 1937

Zágráb	Belgrád
Katolikus lelkész: 75	0
Jogász: 60	0
Gyógyszerész: 52	0
Orvos: 22	8
Mérnök: 6	7
Tanár: 10	10
Vegyész: 1	0
Állatorvos: 1	0
Összesen: 227	17

1918 és 1941 között összesen 500-an
szereztek felsőfokú oklevelet.

VI. Összegzés

- A szerb oktatáspolitikai hivatalosan a magyar szupremácia felszámolását tűzte ki célul.
- Tudatos, a jogot mellőző, még a békeszerződés aláírása előtt meginduló azonnali leépítés és intézményfelszámolás történt.
- A magyar iskolarendszer ellen intézett frontális támadás annak leépítését, sőt felszámolását szolgálta. Összességében egy hosszan tartó, a közösség számára nagy lelki megrázkódtatásokkal járó folyamat volt.
- A névelmezés rendszerének a bevezetése, a különböző szegregációs intézkedések előtérbe helyeződése alapjaiban a magyar társadalom szellemi szintjének a mesterséges, felülről indukált erózióján túl az etnikai megosztás, elsősorban a zsidóságnak és az asszimiláció útjára lépett németeknek a magyarságról történő leválasztása céljából fogantatott intézkedés-sorozat volt.
- Az oktatási intézmények felszámolása (az agrárreform, a kémkedési perek, a közigazgatásban végbemenő folyamatok mellett) a kisebbséggé lett magyarság elleni komplex intézkedések az egyik legszerteágazóbb és legkifinomultabb módja és rendszere volt.

Köszönöm a figyelmet!